

Шта је то јодно контрастно средство?

Понекад се јодно контрастно средство назива и 'рентгенском бојом'. Ради се о безбојној течности која садржи јод а која се убризгава у крв како би омогућила бољу видљивост органа приликом снимања. Ово средство не 'боји' тело и нормално се излучује путем мокраће.

На који начин ће ми дати јодно контрастно средство?

Контраст се може унети у тело на више начина. Може се попиту или бити убризган ињекцијом у артерију, вену или директно у зглоб или неки други део тела.

Да ли ћу ишта осетити приликом убризгавања јодног контрастног средства?

Приликом убризгавања ињекције јодног контраста у артерију или вену већина пацијената не осети ништа, мада неки пацијенти могу да осете ширење топлоте по телу, у периоду од 20 секунди, док траје убризгавање или непосредно после тога. Обично се осећај топлоте доживљава интензивније у пределу препона и можете имати утисак да мокрите урин иако се то заправо не дешава. Ово је честа појава и осећај брзо нестаје. Понекад пацијенти на кратко могу да осете мучнину (као да ће повраћати) приликом примања ињекције или непосредно после тога. (Погледајте питање у вези са ризицима).

Колико дуго траје убризгавање јодног контрастног средства?

Убризгавање ињекције у вену у руци за потребе компјутеризоване томографије (ЦТ снимка) траје од 10 до 30 секунди. Ако вам снимају крвне судове (ангиограм), вероватно ћете примити више ињекција. Оне ће бити убризгане кроз исту иглу у танку пластичну цевчицу која је за потребе ове процедуре убачена кроз артерију у препони. За друге врсте снимања као што су снимање зглобова (артрографија) и кичменог канала (мијелографија) ињекцију убризгава радиолог.

Зашто треба да примим јодно контрастно средство?

Захваљујући контрастним средствима радиолози који читавају снимке долазе до додатних информација. Те додатне информације често воде до прецизније дијагнозе.

Који су ризици везани за ињекције јодног контрастног средства или орално узимање контраста?

Постоје бројни могући ризици и компликације везане за контрастна средства и неки од њих, али не сви, су наведени овде:

- Контраст може да исцури из крвног суда. Ако исцури у блажој мери, може се зауставити применом облога од леда и компресивног завоја, без икаквог даљег третмана. Ако контраст исцури у великој мери или ако осетите јаке болове, увећан оток или појачано црвенило, морате се обратити вашем лекару опште праксе или отићи у хитну помоћ у најближој болници.

- Нежељене реакције везане за бубреге: Ако већ имате озбиљно обољење бубрега или шећерну болест, или имате обоје, контраст с јодом може да привремено погорша функцију бубрега. У већини случајева она ће се ипак вратити у нормалу.
- Алергијске реакције могу да се десе у првих 5 минута а могу да се десе и до 7 дана након ињекције. Обично се најозбиљније реакције дешавају у првих 10 минута.
 - а) Мање реакције се дешавају код једног од 100 пацијената, обично прођу брзо и не захтевају никакав посебан третман. Ове реакције укључују црвенило у лицу, благу мучнину и/или повраћање и благ свраб.
 - б) Умерене реакције се дешавају код једног од 1000 пацијената. Обично захтевају третман лековима а симптомима укључују дуже повраћање, општи осип или оток лица, уста или грла тако да су дисање и гутање отежани.
 - в) Озбиљне реакције укључују смрт код једног од 100,000 пацијента. Оне захтевају хитан медицински третман а често и болнички смештај и надзор.

Како третирати или спречити ове нежељене реакције?

- Медицинско особље на одељењу за радиологију је стручно обучено и поседује адекватне лекове и опрему за третман нежељених реакција на контрасте.
- Ако вам је функција бубрега већ оштећена а одлучено је да вам треба контраст, путем интравенозне инфузије даваће вам физиолошки раствор у трајању од неколико сати пре процедуре да би умањили даље оштећење функције бубрега. Са инфузијом се може наставити и после процедуре.

Трудноћа и дојење

Опште правило је да се давање било каквих лекова трудницама, укључујући и контрастна средства, мора размотрити са изузетном предострожношћу. Иако не постоје научни докази да контрастна средства могу штетно деловати на фетус или нерођену бебу, у исто време не постоје ни значајна научна истраживања која дефинитивно тврде да су она безбедна.

Од укупне количине контраста који је дат мајци, мање од једног хиљадитог дела тог контраста доспе у мајчино млеко. Према томе нема разлога да прекинете дојење када примите контраст јер ваше млеко није штетно за бебу.

Шта се дешава након што одем са радиологије, из докторске ординације или болнице где сам примио/ла ињекцију?

Ако вам постане лоше или приметите да нешто није у реду, идите у најближу хитну помоћ или код лекара опште праксе. Озбиљне реакције на контраст се ретко дешавају након сат времена по давању контраста.

Ове информације су преузете из RANZCR Contrast Administration Guidelines.